

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Să ne înfrățim.

Din cele contemplate în articoliile mei anteriori, ușor putem vedea de ce mare folos pot fi pentru noi întrunirile făcute în scop cultural. Aici, pelingă că-ți hrănești și luminezi sufletul, pelingă că înveți să cunoști gândurile și simțimentele aleșilor neamului tău, în întrunirile de felul acesta se măi întarcă și dujmăniile dintre oameni, înfrățindu-se tot măi mult, ceiace este temeiul oricărei fapte mari.

Ajungînd pînă aici, trebuie să mă opresc puțin și la un rău mare, ce s'a încuibat între noi; la un păcat pe care îl putem porecli și național al nostru, — *la invidie, sau pizmă*, motorul principal al dujmăniilor dintre noi. Urmele invidiei le găsim pretutindeni la poporul nostru. Cutare pizmuește pe cutare pentru că are o casă măi frumoasă, o holdă măi roditoare, o haină măi bună, că-i măi cuminte, e măi isteț, că-i merge măi bine ș. a. m. d.

Cînd stai și gîndești bine asupra acestor abnormități păgubitoare, observi îndată cum aceste lucruri se dezvoltă de-a întoarselea între noi. Lucru bun, cuminte și firesc ar fi, că d. p. Petru să se bucure de progresul ce-l face Pavel și să se străduiască și el a ajunge pe urmele lui.

Ne-am obișnuit însă atît de mult cu acest mod de gîndire, nefiresc, încît ne-am și creat în starea aceasta abnormală o zicală: „văi-ș'amar de cel nepizmuit“, sau că „e rău de celce n'are dujman“ ... Și aceste

abnormități ni-se par lucruri salutare cari nici nu ne măi dau de gîndit astăzi.

Vrem să fim măi presus decît alții? Bine! „Să fim măi treji decît alții, să învățăm măi mult decît alții, să lucrăm măi mult, să pătrăm măi bine, și să fim cu moravuri măi bine decît alții. În ast chip fără îndoială ne vom preamări,“ — zicea erî-alaltăerî un fruntaș ales al neamului nostru într'o adunare generală culturală din Arad. Dar să vedem. Oare pizmuind și urînd pe semenul nostru, ne ajutam barem ceva nouă?.. Dimpotrivă. Ne stricăm și nouă și altora.

Ne stricăm nouă, pentru că invidia este un morb greu care ne roade, ne alterează, ne neliniștește și ne mistue cuîncetul fără de a altera pe cel pizmuit — decumva nu degenerază în fapte diavolești. Invidia se poate socoti ca izvorul multor rele ce ne bîntue. Să o înlăturăm dintre noi, căci nouă Românilor numai rău ne-a adus și ne va aduce.

Ale cui interese le servim dacă ne urîm și pizmuim unii pe alții? Sigur că numai ale adversarilor.

Să privim numai de jur împrejur și vom vedea că sintem atît de rămași, atît de slabi și de puținî, în raport cu alte neamuri, încît forța și ființa fiecărui Român, valorabil, este scumpă pentru neamul nostru în lupta disperată ce trebuie să o ținem în aceste vremuri de grea încercare pentru existența noastră.

Să înlăturăm deci invidia și răutatea din sinul nostru și să întărim dragostea și încrederea unii către alții.

Aud buciumul cum sună. Români ascultați! „Pe voi vă nimiciră a pizmei răutate, „Și oarba neunire la Milcov și Carpați“... Sînt cuvintele din cîntecul deșteptării noastre. Oare ne-am deșteptat?.. Nu! căci patimile stăpînesc ș'acum sufletele noastre tulburate. Îmi pare cînd murmurul bătrînului Caraș, martor al multor vremuri de mărire, îmi pare că-l aud cum ne zice în lina lui șoptire, năcăjit și întrebător: Pănăcînd?.. Pănăcînd?!

Am atins toate aceste deprinderi rele dintre noi, ca dîndu-ne seama de stricăciunea și ravagiile ce le produc în sinul neamului nostru, să ne trudem cu totdinadinsul a le desrădăcina, pentru că trebuie să fim în curat: Pănăcînd țărani români cari formează talpa neamului nostru, nu se vor uni în gînduri, în vreri și în simțimente, și între sine și cu cărturarîi lor cinstiți (cari ușor se pot cunoaște după fapte ear nu după vorbe goale), neamul nostru nicicînd nu va putea ajunge la creangă verde.

Dela noi depinde toată țaria și fericea noastră. Să avem dară pururea în vedere lozinca celui măi mare bărbat al nostru Nic. Iorga: „Noi numai prin noi“...

Încei în firma speranță că în vederea scopului măreț la care tindem cu toții, vom izbuti cît de curînd a înlătura dintre noi măruntele mizerii, înfăptuindu-se în sufletul nostru cîntecul frăției:

Ha! să dăm mîna cu mîna
Ceî cu inima română“.

Aurel Popovici.

FOILETON.

Romăncuța din Bănat.

Romăncuța din Bănat
E soroc din raî picat,
Ee noroc din ceruri dat,
Tămiișă de îmbătat!
De te-ochește ea cu dor,
Lumea-ți pare drag rozor,
Iar de-ți toarnă 'n cupe vin,
Beaî, firtate, vrăji din plin!
Face, mă, din tin' ce-a vrea:
Doamne sfinte, fi cu ea!

Romăncuța din Bănat,
Dulce-i ea la dezmiardat!
S'o tot cînți, s'o zugrăvești,
Tu lipiciul nu-i gîcești!
Nu-i sumeață ca'n Ardeal,
Ci-i mărgeauă de pe mal;
E buneța de prin vâl,
Viorea și leac din tef!
Tainică ca sîntul mir,
Pare-un crin din alb potir!

Romăncuța din Bănat,
Toată-i aur răsîrat!
Nici cu miî de zloți, banî greî,
Nu-i ajunge prețul ei!
Țucu-i gura de rubin!
Dragî ceî ochî cu foc senin!

Ea din sufletu-i voios
Scoate raze cu prisos!
Dați cu chiot, junî flăcăi:
Cin' iubește fie-al ei!

Romăncuța din Bănat
Poate fi și bob ciudat,
Poate fi și suc acriș,
Dacă-i viî cam pe furiș!
Puneți gurîi strîns zăgaz,
De ești, frate, făr de-obraz;
Cînd mânia cruntă-o ia,
Fugî, cum fugî de vremea rea.
Se rezbuună pe mișei:
Doamne, ține-i rostul ei!

I-viciu.

Iniordanul și Țiganul.

Ierte-mă dragul Dumnezeu și oamenii cari vor vrea, că nu știu ce să măi zic gîndind la vremile ce-mî spun bătrîniî noștri c'or ajuns! Hm! Par'că se potrivește zisa: lumea luî căciulă. Dar' să nu-mî luați numele în batae de joc dacă vă spun de pe obada inimii că de multeori stau în cumpenî și mă întreb singur: măi, mă, tu rîzi, rîzi de cite auzî, da oare de ce și de cine grijî, ca să nu rîzi de tine!?! Da dacă cte se aud povestind cimilind prin orașe și prin sate să fi fost ade-vărate!?! Ce știi, că lumea asta nu-i de erî-de-alaltăerî ca tine, și nici așa mică nu-i ca satul

tău? ... Dus atunci cu gîndurile par'că vād o lume nouă, și o altă viață, cîmî dîndu-se pe ghiață și-o guduță-n săniuță ... Pradă risului mă dau vādînd epure vara cosînd, epuroaica fîn strîngînd, puî după ea greblînd ...; șoarece cu pālărie, epuroaică cu mintie ...: vād lupii păsînd printre oi și ursul-păcurar zicînd în cimpoi ... și măi vād și Țiganî cum potcovesc purecii ... și vād cum la un Țigan intră popa cu Iordanu ...

Pe atunci ba azi, crîznicul era dreapta popîi, ducea rîndul scaiului. Părintele preot cîntă, mă rog D-voastră, Iniordanul, dară cu ochii era ca Țiganul cu unul la faină, cu altul, la slănină ... și cum îi pica ceva drag ochiului, numai făcea semn crîznicului și las' că nu era în traistă cînd ieșiau din casă!

Minune se pricepeau la meșteșugul ștersului și colibiau pe bieții credincioși măi de una măi de alta, încît dela o vreme oamenii luară știre de năravul lor și-și goliau cășile de mărunțurî în calea Iordanului ...

Țiganul din sat, ca creștin curat, în toată ziua ar fi vrut să vină popa cu Iordanul la dînsul, ci-l gata adecă că Iordanul sîntul măi îl făcea fără de ciocan măi fără de clește ... cît jinuia p'aci-p'aci că într'o nimară s'a trezi fără ileu, și atunci vād de capul său! ...

Vre-o două-trei Iordane tot cu necaz de perderî le-a trecut Țiganul, pentru care îi veniau mîngăeri din ogoelile Țigănei numai. Că dacă-s îngerîi îngerî curați, ce au ei de-a face cu ciocanul și cleștele mele.

Cometa lui Halley.

D. I. Corbu din Bistrița, care de ani îndelungați se ocupă cu astronomia (studiul său original „Teoria cosmogonică” a fost foarte bine primit de cercurile științifice din Germania), publică în Rev. Bistriței despre cometa Halley următoarele:

Cometa lui Halley de prezent asfințește îndată după soare, așa că e greu de găsit, fiind eclipsată de lumina amurgitului de seară. Distanța aparentă pe cer între cometă și soare scade mereu, așa că pe la sfârșitul lui Marte soarele și cometa răsar și asfințesc deodată, deci nu se poate vedea. Distanța reală a cometei dela noi e în acest timp aproape de douăori mai mare decât a soarelui. Cometa trece apoi de-adreapta soarelui, depărtându-se de el mereu pe cer (la aparență). Jumătatea întâi a lui April încă nu se vede din cauza luminei soarelui. În acest timp cometa începe a se apropia de noi în realitate și deci începe a deveni tot mai mare. Ea se va vedea la răsărit des de dimineată pînă a nu se lumina de ziua.

La începutul lui Mai se va vedea mai frumos. De aici înainte dimensiunea cometei însă crește mereu, dar vizibilitatea devine tot mai nefavorabilă, fiindcă earăși începe a se apropia la aparență de soare. Coadă ei va cuprinde tot mai mult orizont, dar va fi tot mai puțin luminoasă din cauza luminei solare tot mai apropiate. La 1 Mai va trece planeta Venus prin coada cometei, mai aproape de simbură decât noi la 18 Mai, deci ne vom putea convinge, că nu e nicio primejdie în această baie de raze cometare, vom avea încă timp pînă la 18 Mai să fugim — pe Marte, ori barem la America. Ar fi foarte negalant dela pămîntul nostru să refuze a lua baia folosită odată de Venus.

Baia noastră va avea loc în noaptea dintre 18 și 19 Mai cam pe la 3 ore. Dacă se va observa ceva fenomen, îl vom observa spre răsărit. Ne vom uita însă dincînd-incînd și spre miazănoapte. Poatecă trecerea să dea naștere la lumină polare. De aici înainte cometa se depărtează de noi, trecînd totodată deasupra soarelui. Cîteva zile nu se va vedea din cauza luminei soarelui, apoi se va vedea coada pe cerul apusan. Depărtîndu-se mereu de soare, ea va fi tot mai sus pe cerul de apus, așa că asfinzînd

Da de vor fi ingeri și de Țigani de-ai noștri, îl taie Țiganca, mai știi ce, friptule, da dacă o fi nu altu numai tată-to sărmanu... și-l știi cîtu-i de secetos de răchie; cît-de-cît nu s'a mai căpăta cu ele?...

Și într'o zi de Iordan, cînd Țiganul oțalia o bardă, numai ce aude zîngălaul vestind la ușă sosirea Iordanului. Grabnic scoate barda roșie din foc și o aruncă pe ileu, limpezindu-și capul de gîndurile ponosite de mai nainte.

Popa top! pe ușa cu crîsnicul, glăsuind încet pe nas cucit bleasc i-a fost rămas:

Iniordane, măi Țigane,
Bunu-i curechiul cu carne,
Că de oală nu se lipe,
Șterge barda, măi Filipe!

D-sa Filipe, crîsnicul, văzînd că popa abia își mai aduce abur de oboseală, îi ia coada cîntării din gură și o mină el în glas tremurător:

O ștersel dar' mă fripsef,
C'o băgaf în traistă,
Și trecu... subț laviță!...

Ear' fîrtatul din coala Țiganul cu jale începu a lăcrima văzîndu-și barda trecută prin purgatorul crîsnicului și gîndi în sine, că tot prin acel loc ar fi trecut și ciocanul și cleștele perite, dacă s'ar fi nădăit de una ca aceasta.

Don Ramiro.

tot mai tîrziu, se va vedea tot mai frumos, dar totodată va deveni tot mai mică, fiindcă în acest timp se depărtează mereu de noi și noi de ea, laolaltă cu 60 kilometri pe secundă. Pierderea în mărime însă se desdaunează cîva vreme cu strălucirea mai mare din cauza întunecului tot mai deplin al nopții. Pe urmă se va reduce la un punct, o stea, o vom mai urmări cîva vreme cu binoclul, apoi cu luneta și pe urmă — adio și la revedere peste 75 ani — cine-i va ajunge.

I. Corbu.

CORESPONDENȚĂ.

Recița, 3 April 1910.

Onorată Redacțiune,

Omenirea poate progresa pe calea fericirii numai dacă dispune de cultura recerută. În primul rînd culturii îi pot atribui popoarele bunăstarea lor economică, descoperirile științei și ale tehnicii moderne. Culturii e a-se atribui și înființarea numărăoaselor instituții humanitare din statele culturale din apus.

Între astfel de întitute humanitare se numără nu numai casele pentru copii săraci, spitalele, reuniunile antialcoholiste etc., ci și *reuniunile pentru scutirea animalelor și a păsărilor*, atît de folositoare pentru economia de cîmp și pentru cultura pomilor.

De aceste convingeri nobile a fost condusă și comisiunea emisă din sinul corpului învățătoresc dela școalele primare din Recița, apelînd la publicul din Recița-montană și rom. rugîndu-l, ca considerînd scopul nobil și humanitar, să nu pregete a-se înscrie ca membri, făcînd astfel posibilă înființarea: „*Reuniunii pentru apărarea animalelor și a păsărilor folositoare*”.

Efectul acestui apel a fost satisfăcător. Întrucît publicul Recitan fără deosebire de lege, de neam, etate și profesiune, atît dintre bărbați cît și dintre femei, n'au pregetat a se înscrie ca membri. Astfel în adunarea generală de constituire, ținută astăzi ne-a succes a vedea întrupată ideea înființării reuniunii în chestiune cu un număr de 286 membri.

În cuvîntul său de deschidere, d-nul suprefect *D'Elle Vaux*, ca prezident ad hoc, în terminat aleși a remarcat însemnătatea și serviciul ce i-se face omenirii prin înființarea acestor reuniuni.

Purcezîndu-se la ordinea zilei, în calitate de notar pentru luarea procesului verbal a fost aclamat învățătorul *Nic. Goanță*, inițiatorul înființării acestei reuniuni.

Pentru expunerea în mod corespunzător a scopului astorfel de reuniuni, din partea prezidiului „*Ligei centrale budapestane*” a fost trimis la fața locului d-nul *A. Tafferner*, care într'o conferință, ținută într'un limbaj german ușor de înțeles, a făcut cunoscută lipsa astorfel de reuniuni.

Conferențiarul în perfect acord cu apelul comisiunii de constituire — compusă din învățătorii: *Nic. Goanță, Avram Neda, Anna Weiss* și *Iosif Velcean* — ca scop remarcăază între altele: apărarea și ridicarea valorii animalelor de casă, care formează o parte foarte însemnată a averii poporului; apărarea și promovarea în chip măestrit a sporirii păsărilor folositoare, care stîrlesc milioane de insecte și vermi stricăcioși pentru economia de cîmp, pentru păduri, vii și pomicultură. Scopul măreț al acestei reuniuni mai este: a pune capăt chinurilor sârmanelor animale prin silirea lor de a duce poveri prea grele; a deda cu deosebire servitorimea să trateze human cu animalele îndreptate lor din parte stăpînitorilor. În fine, prin propagarea simțului de milă față de animale, a crește o generație cultă, humană și marinimoasă.

În urmarea cuprinsului ei bogat și atît de instructiv, s'a decis, că această disertație să fie trecută în întreaga ei extensiune la procesul verbal. De acolo vom avea ocaziune a o extrage în românește și a o comunica membrilor români cu prilejul șezătorilor ce se vor ține, în înțelesul statutelor, din partea comitetului. Reuniunea dispune de persoane acomodate spre a o putea face aceasta.

Observ, că scopul convocării adunării generale și prestetot scopul înființării, precum și punctul referitor la dezbaterea și staverirea definitivă a statutelor, în românește a fost expuse prin învățătorul *A. Neda*, ear în limba germană prin președinte.

Dintre economii noștri români, condusî de sentimente și dorințe de înaintare, între alții am

remarcat cu această ocazie pe *Gheorghe și Simeon Sirbu, G. Petcu, M. Miarcea, Tr. Belcea, Tr. Blajîța, G. Doagă, Tr. Doagă, T. Vida*, judele *Costa Pațean*, învățătorul *I. Marilă*, candidatul de preot *Ion Vida* și alții.

La compunerea listei și alegerea de membri în comitet au fost luate în combinație persoane din toate păturile societății Recitene. Dintre Români din Recița-rom. au fost aleși membri în comitet opt inși.

După terminarea, respective după decopiarea statutelor, vom nizuî a le comunica membrilor din punct în punct și în românește, ear cu binevoitoarea permisiune a On. Redacțiunii, le vom putea pune și la dispoziția On. public cititor al acestui organ de publicitate, care are frumoasa menire de a promova *progresul* — pe toate cărările.

Oran.

IGIENĂ.

Culoarea ochilor.

Vedem, că poezii noștri ne lasă în nedumerire în privința culorii ochilor; dar ne ajunge a ști că locuitorii nordici rivnesc la frumusețea ochilor locuitorilor dela sud. Se zice, că în Spania s'ar afla cei mai frumoși ochi din lume, dar frații și surorile lor din Italia și din România nu rămîn înafot de ei! Spre sud bătînd culoarea ochilor mai mult în negru, urmează că aceștia sînt cei mai frumoși, ceiace se și explică pe motivul că ochii negri sînt mai strălucitori decât cei deșchiși, ear precum ne spun eroii poeziei, ochii cei mai frumoși sînt cei mai mult strălucitori.

Despre culoarea irisului din ochii Italianilor serie Mantegazza, fostul profesor de antropologie la Florenza, că dintre 480 de comune prevalează irisul închis în 86 la sută, ear cel deschis în 14 la sută. Eu am aflat la o serie de soldați desertori din București, conscriși în Mon. Ofic., că 83 la sută posed iris închis, ear 17 deschis. Din toate părțile țării, numărînd și pe cei după nume neromâni, am aflat între 1729 de desertori: 1118 cu ochii căprii, negri 226, tulburî 15, galbeni 25, verzi 153 și albastri 129. (În comuna Cărbunești, jud. Gorj, afară de un căpriu, ceilalți 8 au ochi negri). Un englez vorbind de culorile ochilor, spune că există atracțiune mai mare între ochi de diferite culori decât între cei de culoare omogenă și că coloarea neagră pe timp ce mergem, tot mai mult covîrșește pe cea albastră. — Iubiții ochilor albastri să se jmingă cu aceia, că pînă vor dispărea ochii albastri, cred că va amorți și înclinarea către iubirea lor ce o posed și o hărăzese și urmașilor lor.

De o raritate trec ochii albastri însoții de păr negru.

Eată și cîteva exemple despre cele zise mai sus, cumcă culmea frumuseții poetice a ochilor stă în strălucirea lor preste fire. (Esecție fac doară numai ochii bețivilor, a căror luciu nu ne place).

Schakespeare adevăc Romeo, admirînd ochii Julietei, o roagă să lasă să străluciască ochii ei înlocul acelor două stele din cele mai frumoase de pe cer, pînă acestea se vor întoarce. *Dante* zice despre Beatrice: „Lucevan gli occhi suoi più che la Stella”. Exemple de acestea avem destule și în poeziile noastre. În poemul popular cules de V. Alexandri sub numirea de „Înșiră-te mărgărete” ce zice:

Fost'a fost în lume-odată
Mindruliță, dulce fată,
Și la chip fermecătoare,
De puteaf căta la soare,
Ear la ochisorii sei
Și la față nu putef!

E cam exagerat, dar caracteristic. La Bolinteanu aflăm fraza: „ochi cu dulce soare, ce înc orce diamant”; ear cum văzurăm mai sus, Mureșanu îi aseamănă cu două stele. Apoi toți cunoaștem cîntarea:

Doi ochi am iubit într'o viață,
Luciau ca stele dintre nori...

Arta deghizării a mers pînă acolo, încît unele persoane vanitoase (actrițe) se folosesc de beladonă (atropină) pentru dilatarea pupilei prin care se dă un luciu mai mare corneei; dar se înfîmplă, că lumina prea abundanță, ce intră în

ochi neîmpedicați de regulatorul firească (irisul), produce boale în delicatul organ al vederii.

De o frumusețe exemplară mai sînt în sens poetic și ochii porumbitelor, cu care se aseamănă ochii mîndrelor. Clipirea astor ochi e înadavăr frumoasă. Alții earăși au o predilecție pentru ochii mari, „biruitori“, dar această mărime trebuie să-și aibă limitele sale, căci cei prea mari sînt urîți, chiar cum sînt urîți cei prea mici. Lui Aristotele nu-i plăceau ochii mari, și zicea: „cei cu ochii mari sînt tonți ca asinul“. După Langer, anatomul vienez, corneele mari dau ochilor aspectul de înălțime, ear predicatul Hera Boopis este întrebunțat cu plăcere.

Dr. Gheorghe Grăiniceanu.

ECONOMIE.

Ingrijirea vitelor bolnave.

Dacă animalele sănătoase recer oarecare îngrijire din partea economului, atunci animalele bolnave pretind o întreită îngrijire. Semnele după care cunoaștem animalul bolnav sînt de obicei acestea: animalul se simte obosit, nu-l impresionează nimic din jurul său, nu mîncă, sau dacă mîncă, atunci foarte puțin.

Animalul cuprins de friguri sau ferbințeli are nasul uscat și cald, urechile de asemenea calde. Alt semn, că cutare animal este cuprins de acest morb, este că respirația este iute și că temperatura corpului este mai mare ca de obicei. Măsurarea temperaturii corpului să face punind termometrul la partea dindărăpt a trupului a mașului gros, ținîndu-se 5 minute. Temperatura normală la vitele sănătoase este 38°C. La animalele mai bătrîne poate să fie ceva mai scăzută, ear la animalele tinere ceva mai ridicată, mai înaltă, decum pretinde gradul numit.

Dacă animalul a tras greu, sau a fugit, atunci temperatura corpului crește, dar peste cîteva minute, la animalul sănătos, temperatura earăși revine la gradul normal. Animalul cuprins de friguri are o temperatură de 42°C. Animalul bolnav îndată trebuie separat de către vitele sănătoase, avînd trebuință de mai mult loc și de odihnă. Animalul bolnav i-se vor da nutrețuri mai ușoare de mistuit, imbiindu-l dîncînd-încînd cu latureală și apă. Sînt cazuri, că animalul se îmbolnăvește fără de veste și pînă la sosirea medicului încă are lipsă de ceva leac.

În acest caz economul va trebui să se ajute cum știe și cum poate cu medicina de casă. O altă boală este aprinderea, care se ivește pe diferitele părți ale trupului. Aprinderea de plămîni și de mațe sînt morburii foarte periculoase. Pentru înlăturarea și vindecarea acestor morburii trebuie chemat fără întîrziere medicul. Dacă aprinderea se ivește pe vreo parte externă (din afară) a corpului, atunci vindecarea morbului este mai lesnicioasă, putîndu-se vindeca și numai cu ajutorul medicinei așa zise „de casă“.

Cel mai bun medicament, la aprinderea ce s'a ivit la vreo parte din afară a trupului, sînt cataplasmele reci, numite și cataplasmele lui „Priesnitz“. Acest fel de curare se poate face în mai multe moduri. Vara băgăm animalul în apă de riu. Picioarele le frecăm cu oțet. Să vor face păpușci din pele anume pentru acest scop, băgîndu-se în ei ghiată mărunțită, cu care să va încălța animalul. Se va acoperi corpul animalului cu o haină înmuiată în apă rece.

Dacă ferbințele corpului nu sînt așa mari, atunci este bine a nu se întrebunța apă prea rece. La aprinderea de ochi, oase, sau alte articulațiuni, vom folosi cataplasme cu apă rece. Într-un tuse și durerii de gît se va face animalului bolnav abureală. Într-un urinare de sînge vom aplica cataplasme. Împotriva rănilor, înțepăturilor și zgărieturilor, cel mai potrivit leac sînt medicamentele de casă. Lucrul cel mai de căpetenie ce trebuie să facem cînd vedem, că se ivesc răni, este să împedecăm lăfșirea acelor. În acest scop este trebuincios, ca fiecare econom sau crescător de vite să aibă la casă acid carbolic sau apă de creolin. Părul din jurul rănii îl vom tunde, ear rana o vom spăla bine cu apa numită.

Pentru vindecarea rănilor sîngeroase vom porcede așa: vom lua în mînă o bucată de vată (bumbac), o vom înmuia bine în carbol, și astfel vom spăla și curăți bine rana, după aceea cu o cîrpă curată vom lega rana. Legătura cu care vom lega rana să nu fie din șpagă (sfoară), ci să fie dintr'o betelie (paplică) cam de 3 degete

de lată. Legătura din sfoară cauzează dureri animalului. Dacă rana este tare periculoasă, atunci se va chema medicul veterinar.

Am ținut de bine a indica aceste mijloace pentru curarea și vindecarea animalelor de casă ca boi, cai, știut fiindcă sînt de interes pentru fiecare econom sau prășitor de vite.

Veterinarul.

FELURIMI.

Un mormînt boltit de pe vremea lui Xerxes. În apropiere de Salonic, s'au aflat multe movili, cu morminte în lăuntru lor; dar cercetări nu s'au făcut pîn'acum.

Movilele (tumuli, gorgane, etc.) sînt înalte pîn' la 20 și 30 de m., ba chiar mai mult.

La 7 km. de Salonic este unul, în care ploaia a făcut o ruptură și a descoperit lespezii de marmură. Niște Aromîni, coborîndu-se acolo, au dat de-o ușe de marmură, apoi de-o boltă, cu hrube în lăcă și o statuie. Se vor face cercetări. Se crede că e îngropat acolo un cap însemnat dintre Perșii lui Xerxes. Dar astfel de movili făceau și Bulgarii păgîni, Romanii, etc.

CRONICA.

Marți s'a ținut la Sibiu o mare și imposantă conferință electorală a Romînilor, care în afară de hotărîrile ei importante, prin o comisie de 30 membri fruntași, a făcut și candidările pentru alegerile viitoare.

Delegații noștri Dr. Petru Corneanu, Dr. Ion Nedelcu, Dr. Liviu Cigăreanu și Vasile Leza (Ticvanii) au sosit, cu cele mai bune impresii, dela Conferința din Sibiu.

†. Valeria Maria, Suciu, fîca de 9 luni a d-lui Dr. Ioan Suciu, după un morb scurt și plin de suferințe a trecut la cele eterne Duminică, 4 April n. e., la orele 7 de dimineață. Înmormîntarea acestui îngerăș s'a făcut după ritul bisericeii gr. or. române la 5 April n. e., la 5 ore d. a. Doamnă în pace! Transmitem întristatei familii sincere condoleanțe.

Marele filantrop basarabean V. Stroescu a dăruit 100.000 cor. fondului cultural diecezan din Bîaj. Cazul acesta princiar e de o neasămuită importanță, nu numai materială, ci și morală, întrucît prin faptul că donatorul, boer de legea veche, ajutînd pe frații săi de legea gr. catolică, a rupt zăgăzurile nefirești dintre uniți și neuniți, inaugurînd astfel o eră nouă, care va duce la bine.

Conflictul recent din reprezentanța comunală din localitate, iscat din prilejul unui raport apărut în „Oraviczta és Vidéke“, în care s'a fost strecurat și vorba „Kupak tanács“, a fost comentat în numărul din urmă al acestei foi locale maghiare, unde, sub titlul „Rögtönítélő sajtóbiróság“, se face amintire și de „procesul de presă“ din Casina română al foii noastre „Progresul“, care illo tempore s'a încheiat cu achitarea (?) acuzațiilor.

Alexe Nafir curatorul dela Mănăstirea Călugăru din Ciclova-montană mulțumește și pe calea aceasta marimioasei doamne Hermina Muniu, pentru 500 cărămizi colorate de Keramet, ce le-a dăruit această binefăcătoare pentru pardosirea sfîntului loc dinaintea altarului, pe cari bravul chorist Costa Sarmes din Broșteni le-a cărat grătuit pînă în Valea Călugăruului.

Rugăm și pe calea aceasta pe toți membrii „Astrei“ desp. Oravița, remași în restanță, să-și achite fără întîrziere taxa de membri pe a. 1909.

Dir. desp.

Ministrul de justiție al țării a cassat 148 procese de presă ale foilor naționalităților și socialiste.

La Cărnecea a încercat să se sinucidă Nicolae Moiea un băiat de țaran de vr'o 17 ani. Tatăl său ajungînd la vreme a reușit a-l scăpa cu viață. Cauza acestei încercări de sinucidere nu se știe.

Advocatul N. Furduescu din Craiova s'a sinucis trăgîndu-și un glonț de revolver în inimă.

Adunarea generală a băncii de asigurare mutuală „Transilvania“, ținută Duminică la 3 c. în Sibiu, a reales pe d-l Iuliu Bardosy inspector r. școlar i. r. membru ordinar în consiliul de direcțiune, ear pe d-nul Aron Lupeanu oficial superior militar de contabilitate de edile i. r. l-a ales membru nou în acest consiliu, — realegînd pe d-l Iosif Lissai, șeful contabilității institutului de credit și economii „Albina“, membru ordinar în consiliul de supraveghiere.

Medicul din Bozovici Dr. Matei Klatnek a încetat din viață.

Se vestește că încurînd și învățătorii vor primi bilete cu preț redus pe căile ferate din patrie.

Încurînd renumitul chor al funcționarilor de tren din Viena va concerta în Ateneul din București.

Chirurgul francez Doyen a născocit un leac împotriva oricărei boale lipicioase.

La venitul net al șezătorii din Ticvanul-mare au mai contribuit, în cunoscutul scop frumos, următorii: cand. de adv. Alexandru Bojincă 50 cor., Iacob Trop, Maxim Vuia și Sofone Dragan cîte 30 cor., Tudor Avram, Gheorghe Măruța, Simeon Avram, Gheorghe Balan, Petru Purec, Valeriu Stoina, Ion Bugaru, Vuia Vuia, Iuliu Petrică, Iosif Loston, Iacob Loston, Simeon Strețcu, Rudolf Schuster, Vasile Novac, Ion Băloane, Axente Munteanu, Nicolae Iema, Dumitru Adam și Ahim Dacică cîte 20 cor. Gheorghe Brusture, Petru Peța, Ion Schiopu, Pavel Șoimu, Eva Zară și Vuia Zară cîte 15 cor., Ion Ivan, Ion Toader, Achim Toader, Gheorghe Molin, Tudor Bibolaru, Pascu Răbăgia, Toma Birou, Gheorghe Opreanu, Ion Meloane, Ion Petrică, Ion Stoina, Savu Gita, Iacob Belea, Pavel Popa, Gheorghe Banaduc, Ion Brusture, Vuia Argane, Gheorghe Lora, Gheorghe Belea, Petru Bugaru, Axente Poiană, Ion Lazăr, Gheorghe Neda, Ion Ladea, Tudor Manciu și Ion Argane cîte 10 cor. Totalul contribuțiilor de pîn'acum: Cor. 3600.

Bibliografie.

A apărut Nr. 552 din „Biblioteca pentru toți“ cuprinzînd Fulga sau Ideal și Real de Gri-gore H. Granda.

Retipărînd acest roman, care a avut mult succes pe vremuri, „Biblioteca pentru toți“ reîmprospătează în mintea cititorilor de azi figura unui scriitor vechi, care a fost citit și care, cu toate imperfecțiunile sale, a avut și serioase calități literare.

Fulga este cea mai însemnată scriere a lui Gr. H. Granda și aceia care a pătruns mai adînc în păturile de cititori. E o povestire romantică din cele mai mișcătoare, capabilă de a induși pînă la lacrimi pe cetitori, romanul unei iubiri ideale între două ființe superioare, despărțite și aruncate în nenorocire de răutatea omenească.

Volumul e însoțit de o notiță biografică asupra lui Granda. Prețul 30 bani. Se află de vînzare la mai toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei Bibliotecii cuprinde peste 500 de volume, a se cere la Librăria Editoare Leon Alcalay, — București.

Poșta Redacțiunii.

Zagreb. În numărul viitor.

Mulțumită publică.

Mulțumim și pe calea aceasta tuturor neamurilor și cunoscuților, cari au luat parte și ne-au condolat la înmormîntarea iubitului nostru fiu și frate

v. notar Gheorghe Vițanu,

care s'a stins în floarea vieții iu urma unui morb neîndurător.

Slatina, la 7. April n. 1910.

Familia Vițanu.

Editor proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

ANUNȚ.

Avizez On. public din Oravița și jur, că am la îndămină toate mijloacele de a putea servi cu promptitudine, și prețuri culante, pe oricare doritor de a-și zugrăvi odăile, cu mostre moderne, ori cu motive românești de cel mai exagerat gust.

Cu stimă

JOSEF SZALAY, zugrav

în casa proprie, subț Zidu-al mic.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtază de pe față și de pe mini orceful de pete, și întrec toate mijloacele de acest fel, întrebuintate până acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). — Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Anunț.**Acții d'ale băncilor** ==== **din Oravița și jur**le cumpără cu prețuri culante, reclamînd
10-13 oferte în scris,**Johann Belgrader și fiul**— **ORAVIȚA.** —**O vană nouă**

de scaldat (cu ventil), ieftină, de vînzare.

Banca de asigurare

'Transylvania'

fondată la 1863, primește asigurări de viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibiu**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de aî noștri de toată încrederea.**Haine elegante și ieftine**

(după măsură.)

Mare asortiment de postavuri engle-zești și indigene.

Croială după cele mai noi jurnale engleze la

Gross Béla

atelier de croitorie modernă

în Oravița, Strada principală în casă proprie.

3-3

Fondată la 1896.

AVIZ. La **tîmplăria Iohan Formayer**
în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costîșitor, e în măsură a lucra mai ieftin decît oricare. Poftiți și vă convingeți!

Anunt.**Cele mai bune, mai moderne și mai durabile****ghete și cizme**

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghetе, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc **ghete americane, vinătorești, ortopedice și alte feluri de ghetе de cea mai bună calitate, ca: ghetе de tină, camașe, ghetе de zăpadă, ghetе comode, etc.****Prețuri solide și moderate.**

x-33

Cu stimă

BENEDICT CSONGĂR— **Oravița.** —**De vînzare o mașină de cusut**
pentru păpușari cu prețul de 50 cor.**„ORAVICIANA”**

SOCIETATE PE ACȚII
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
— **ORAVIȚA.** —

Capital social . . . . . Cor. 550.000**Fonduri . . . . . „ 335.000****Depunerii spre fructificare „ 2,300.000**

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale
cu 6—8% netto.

=== Primește depunerii spre fructificare cu 4 1/2% și 5%. ===

Darea o plătește institutul.

Răscumpără gratuit orice fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Expozitura la Vrani

mijlocește împrumuturi de orice natură, regulează scadențe, primește depunerii spre fructificare și efectuește și alte operațiuni de bancă.